

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד הרשם הבכיר אהרן אורנשטיין

תובע בדיע מוחמד אדיב תופיק אלדוויך

נגד

נתבעת מדינת ישראל

פסק דין

1. מונחת לפניי תביעתו של מר מוחמד אדיב תופיק אלדוויך (להלן - "התובע") כנגד מדינת ישראל (להלן - "הנתבעת") בשל נזק שנגרם לו לטענתו, מהגעת כוחות צבא הגנה לישראל לביתו, בפיקוד רס"ן ע.ח. ביום 03.08.2017 בשעה 22:00 לשם ביצוע "שיחת אזהרה" קצרה. יצוין כי התובע טוען ל"נזק נפשי" ולא לנזק פיזי לגופו או לרכושו (ראו עמ' 5; שו' 13 לפרוטוקול).

רקע עובדתי וטענות הצדדים

2. התובע מציג עצמו כפעיל זכויות אדם בחברון. בעבר היה התובע מעורב בפעילות לא חוקית. בשנת 1997 בהיותו בן 19 התובע נעצר, ונשלח לכלא לתקופה של שנתיים וחצי. התובע נעצר במהלך השנים מספר פעמים נוספות. כמו כן, בתאריך 30.03.2017 נעצר התובע במהלך הפגנה ואף נחקר במשטרה בקשר לכך.

3. אצל גורמי הביטחון התקבל מידע בדבר הפגנה ותפילה המונית העומדות להתקיים ביום 04.08.2017 בשטח A, באזור הכפר חורסא, כנגד הקמת עמדת צה"ל שמטרתה מניעת זריקות אבנים ומטענים על ציר מרכזי העובר באזור. בעקבות כך, מפקד החטיבה הנחה על "העברת מסר דרך מנהלת התיאום והקישור לפלסטינים שהצבא לא יאפשר את התפילה" (ראו עמ' 5 לדו"ח חטמ"ר יהודה מיום 03.08.2017). כמו כן, לקראת ההפגנה, נתפס גג בית באזור המכונה "משולש חורסא" ל-24 שעות לטובת תצפית מרחבית של כוחות צה"ל על האזור.

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 4. באותו ערב בשעה 22:00 הגיע כוח צה"ל המונה 10 חיילים בפיקודו של רס"ן ע.ח. לביתו של
2 התובע. בעת הביקור, רס"ן ע.ח. הורה לתובע לרדת במדרגות ולצאת מהבניין. רס"ן ע.ח. הזהיר את
3 התובע שלא ישתתף בהפגנה שתוכננה למחרת היום. על אף אזהרתו, התובע השתתף באותה הפגנה.

4

5 5. התובע טוען כי מאז מעצרו עקב זריקת אבנים בשנת 1997 שינה את דרכו והפך לפעיל זכויות
6 אדם הפועל אך ורק במסגרת החוק. לדבאיו, סיבת מעצרו בהפגנה קודמת שהתקיימה ביום
7 30.07.2017, הייתה עקב הפרת צו שטח צבאי סגור. בנוסף, הוא טוען כי רק פרסם את ההפגנה
8 לקראת יום 04.08.2020 ועודד אנשים להגיע אליה אך לא היה ממארגניה. כמו כן, לטענתו הלך
9 להפגנה רק כדי לצלם. ואכן, התפילה שהתקיימה בתחילת ההפגנה הסתיימה ללא אירועים חריגים
10 ורק לאחריה התחילו הפרעות הסדר.

11

12 6. יתר על כן, לטענתו, הצבא הפר את חובת הזהירות המוטלת עליו. רס"ן ע.ח. התרשל בכך שביצע
13 לו שיחת אזהרה בכניסה לביתו תוך שנגע בזרועו, במקום לדבר עמו טלפונית או לזמנו לתחנת
14 המשטרה כדי להזהירו. בנוסף, נגרם לו נזק לא ממוני, ומתקיים קשר סיבתי בין הנזק שנגרם לבין
15 התרשלות הנתבעת.

16

17 7. מנגד, הנתבעת טוענת כי התובע נעצר בשנת 1997 לאחר שהיה מעורב, בין היתר, בהשלכת
18 בקבוקי תבערה. כמו כן, לטענתה, התובע לא שינה את דרכו ונעצר לאחר מכן עוד מספר פעמים.
19 לטענת הנתבעת, מעצרו של התובע בהפגנה ביום 30.02.2017 היה עקב עבירות נגד קיום הסדר
20 הציבורי ותקיפת שוטר. בנוסף לכך, הנתבעת טוענת כי התובע היה ממארגני ההפגנה בתאריך
21 04.08.2017 אשר כללה הפרות סדר לרבות הנחת צמיגים בוערים, זריקת אבנים לעבר כוח צבאי
22 וניסיון חטיפת נשק מחייל.

23

24 8. הנתבעת מוסיפה וטוענת כי התובע מנוע מלהגיש את התביעה מכיוון שלא מסר הודעה בכתב על
25 בטרם הגשתה, בניגוד לדרישות הדין. כמו כן, הנתבעת טוענת כי כוחות הביטחון לא התרשלו
26 בפעולתם. לחלופין, הנתבעת טוענת כי התנהגותו של התובע עולה בכדי הסתכנות מרצון. לחלופי
27 חילופין, הנתבעת טוענת כי התנהגותו של התובע עולה בכדי אשם תורם בשיעור של 100%.

28

29

דין

30 9. על פי סעיף 326 לצו בדבר הוראת ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), תשי"ע-
31 2009 (להלן – "הצו") "מפקד צבאי רשאי להורות כי יינקטו אמצעים הדרושים, לדעתו, לשם שמירה על

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 בטחון תושבי האזור או מי שנמצא באזור, או על רכושם, או על בטחון האזור או לקיום הסדר הציבורי".
2 כמו כן, סעיף 327 מסדיר את דרך הכניסה למקרקעין לצורך ביצוע ההוראה.

3
4 10. סעיף 5א(2)(א) לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952, (להלן - "חוק
5 הנזיקים האזרחיים") קובע כי בית המשפט לא ידון בתובענה כנגד נזק שנגרם ממעשה של צבא
6 הגנה לישראל, אלא אם התובע הודיע על הנזק למדינה תוך 60 יום מהמעשה, בכתב, בהתאם
7 לתקנות הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה) (הודעה בכתב על נזק), תשס"ג-2003.

8
9 11. בנוסף, על אף טענתו של התובע לשימוש בכוח כנגדו, סעיף 3 לחוק הנזיקים האזרחיים קובע
10 כי "אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה בתחום הרשאה חוקית, מתוך אמונה סבירה ובתום
11 לב בקיומה של הרשאה חוקית; אולם אחראית היא על רשלנות שבמעשה". במקרה דנן, המדינה פעלה
12 מכוח הרשאתה החוקית כפי שנקבע בסעיפים 326-327 לצו.

עולת הרשלנות

13
14
15 12. נותר לבחון את התקיימותה של עולת הרשלנות במקרה דנן. עולה זו קבועה בסעיפים 35-36
16 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. סעיף 35 מורה כדלהלן: "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה
17 עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד
18 פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד
19 היה משתמש או נוקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו
20 יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה
21 עולה".

22
23 13. עולת הרשלנות מותנית בקיומם של ארבעה יסודות – א. קיום חובת זהירות. ב. הפרת חובת
24 הזהירות. ג. גרימת נזק לזולת. ד. קשר סיבתי בין הפרת החובה לנזק. ראו: ע"א 145/80 שלמה
25 ועקינין נ' המועצה המקומית, בית שמש פ"ד לז(1) 113 (1982).

מן הכלל אל הפרט

26
27
28 14. משהוגשה תביעתו של התובע תוך 47 ימים מקרות האירוע, אין ממש בטענתה של הנתבעת כי
29 התובע לא הודיע על הנזק למדינה בכתב תוך 60 יום מקרות המקרה, בהתאם לתקנות הנזיקין

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 האזרחיים (אחריות המדינה) (הודעה בכתב על נזק), תשס"ג-2003. לעניין זה, הגשת התביעה כמוה
2 כמתן ההודעה.

3
4 15. אין מחלוקת בין הצדדים כי במקרה דנן הנתבעת חבה חובת זהירות מושגית וקונקרטית כלפי
5 התובע (להרחבה על חובת הזהירות המושגית של כוחות הצבא כלפי תושבי האזור עקב נזקים
6 שנגרמו מפעילותם ראו ת"א (מחוזי תל אביב-יפו) 210/93 **עזבון המנוח אמין פואד אלעבד נאצר נ'**
7 **מדינת ישראל** (24.12.1995), עמ' 7. ערעור על פסק הדין נדחה. ראו: ע"א 1071/96 **עזבון המנוח**
8 **אמין פואד אלעבד נאצר נ' מדינת ישראל** פ"ד ס(4) 337 (06.02.2006). נותר לנו לבחון את שאר
9 יסודותיה של עוולת הרשלנות. השאלה היא האם סטה רס"ן ע.ח., מפקד צבאי מטעם הנתבעת,
10 מרמת ההתנהגות הראויה בהחלטתו לבצע "שיחת אזהרה" בביתו של התובע בשעת ערב מאוחרת
11 יחסית וכן בלקיחתו הפיזית של התובע לשיחה בנפרד מבני משפחתו. כמו כן, יש לבחון האם נגרם
12 נזק לתובע והאם התקיים קשר סיבתי בין הנזק לבין ההתנהגות. רק אם נשיב על כך בחיוב, אזי
13 יהיה ניתן להטיל על הנתבעת אחריות נזיקית.

14 **האם הייתה התרשלות בהחלטת המפקד הצבאי לקיים "שיחת אזהרה" עם התובע בביתו?**

15 16. החלטה שאיננה סבירה נחשבת להחלטה רשלנית. בבחינת סבירות ההחלטה נאזן בין
17 השיקולים השונים – שיקולי הניזוק, המזיק והחברה בכללותה. ראו ע"א 5604/94 **אוסמה חמד נ'**
18 **מדינת ישראל** פ"ד נח(2) 49 (2004).

19
20 17. התובע לא עמד בנטל הדרוש על מנת להוכיח כי הייתה התרשלות בהחלטה. מקובלת עליי טענת
21 הנתבעת כי "שיחת האזהרה" בביתו של התובע התבצעה בעקבות הדומיננטיות של התובע. אמנם,
22 לפי טענת התובע, הוא "לא ארגן, לא היה דומיננטי, לא הוביל את המחאה או נשא בה דברים"
23 (סעיף 8 לסיכומי התובע). אולם, בעדותה, אשתו של התובע, הגברת נז'ילה דוויק, העידה כי בעלה
24 מארגן הפגנות וכן אישרה שבעלה קרא בפייסבוק ובאינטרנט לאנשים להגיע להפגנה (עמ' 5; שו' 28
25 ועמ' 6; שו' 2 לפרוטוקול). בנוסף, התובע טוען כי הינו "אחד מפעילי זכויות האדם והמנהיגים
26 הקהילתיים המרכזיים בחברון, וסמל למאבק הלא אליים בכיבוש" (סעיף 2 לסיכומי התובע). אם
27 כן, מובן כי קריאתו של אדם בעל השפעה לציבור להגיע להפגנה איננה חסרת משמעות. בנוסף, ניתן
28 לראות כי הפגנה קודמת בה השתתף התובע ביום 30.07.2017 הסתיימה באופן אליים ובמהלכה
29 נעצרו ארבעה אנשים וביניהם התובע. (חומר החקירה בתיק המשטרה פ.א. 140729/2017).

30

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

18. התובע לא הצליח להוכיח כי התנהגותו של רס"ן ע.ח. והחלטתו להגיע לביתו על מנת לבצע "שיחת אזהרה" בלילה הייתה בלתי סבירה בנסיבות העניין. שהרי אינה דומה שיחה טלפונית לשיחה פנים מול פנים. מה גם שניתן לראות כי במקרה דנן, גם אם היו מבצעים את האזהרה בדרך אחרת, שהייתה פוגעת בתובע פחות, כגון שיחת טלפון, ספק רב אם התועלת החברתית הייתה נשארת בעינה ולא נפגעת. שכן, על פי עדותו, על אף האמצעי שנקט כנגדו, "שיחת אזהרה" בביתו בשעת ערב, התובע עדיין השתתף למחרת היום בהפגנה. לכן, קל וחומר שאמצעי מתון יותר לא היה משיג את התוצאה לה ציפו גורמי הביטחון.

8

19. סעיף 327(ג) לצו קובע כי "ג) כניסה למקום, כאמור בסעיף קטן (ב), תיעשה, במידת האפשר, בתאום עם בעל המקרקעין או עם בעל המיטלטלין, לפי העניין, ובין השעות שמונה בבוקר עד שמונה בערב". אולם, שעת הגעתו של הכוח הצבאי בנסיבות העניין איננה חורגת מן הסביר. הגעה של כוח צבאי לשכונת מגורים באמצע היום הייתה עלולה לפגוע בסדר הציבורי באופן משמעותי יותר. אין לזלזל בעלות החברתית הכרוכה בהגעה בשעת ערב לביתו של התובע. אולם, האינטרס הציבורי של שמירה על הביטחון של האזור וכן על הסדר הציבורי בידי המפקד הצבאי גובר. מהסרטון עולה כי בני ביתו של התובע היו ערים בשעת הביקור כך שההפרעה שנגרמה להם הייתה מינימאלית.

16

20. התובע הפנה שלושה פסקי דין העומדים על הקושי הכרוך במניעת הפגנה מראש. אולם בניגוד למקרה דנן, בו ההפגנה שהתקיימה לא הייתה חוקית, שלושת פסקי הדין עליהם מסתמך התובע עוסקים בהפגנות חוקיות. בבג"ץ 6802/08 איתמר בן גביר נ' מפקד המחוז הצפוני - ניצב שמעון קורן (29.10.2008) העותרים נתנו את הסכמתם לתוואי שהמשטרה התוותה ובית המשפט נתן לפשרה זאת תוקף פסק דין. עניינו של בג"ץ 4846/08 עמותת עם כלביא נ' אהרון פרנקו - מפקד מחוז ירושלים (01.06.2008) הוא האבטחה הנדרשת לקיום ההפגנה. בג"ץ 1654/10 נאצר אלראווי ועוד 69 אחרים נ' משטרת ישראל (04.03.2010) עוסק במיקומה של ההפגנה ובמתווה שלה.

24

האם אופן ביצוע שיחת האזהרה היה רשלני?

21. התובע לא עמד בנטל הדרוש על מנת להוכיח כי התנהגותו של רס"ן ע.ח. הייתה רשלנית. על פי הסרטונים אותם צירף התובע, ניתן לראות כי בני משפחתו, חלקם צעירים, היו נוכחים במקום האירוע. אם התובע הרגיש "מושפל וחוסר נעימות כאשר החיילים הגיעו בלילה לבית משפחתו" (סעיף 27 לסיכומי התובע), הרי שההשפלה וחוסר הנעימות היו אף גוברים אם השיחה הייתה מתרחשת בנוכחות בני משפחתו וילדיו. רס"ן ע.ח. לא התרשל בכך שקיים את השיחה מחוץ לבניין בנפרד מבני משפחתו של התובע שנשארו למעלה. אדרבה, היה בכך כדי לשמור על כבודו ועל

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 17-09-44333 בדיע אלדוויך נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 פרטיותו של התובע. עוד אציין, למעלה מן הצורך, כי התובע לא הוכיח את הנזק הנפשי אשר לטענתו
2 נגרם לו.

3

4

סוף דבר

5

22. התביעה נדחית. התובע יישא בהוצאות הנתבעת ובשכ"ט עו"ד בסכום כולל של 5,000 ₪.

6

7

8

9

10

ניתן היום, כ"ג טבת תשפ"א, 07 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.

11

אהרן אורנשטיין, רשם בכיר

12
13

